

መልእክቲ ሚኒስትሪ ትምህርቲ

ብምክንያት 8 መስከረም

ኣህጉራዊ መዓልቲ ምጥፋእ መሃይምነት ምጥፋእ መሃይምነትን ለውጢ ኣብ ኣተሓሕዛኡን ኣህጉራዊ መዓልቲ ምጥፋእ መሃይምነት፡ ብዓለም ደረጃ ኣብ 8 መስከረም ተዘኪራ እትውዕል ዕለት እያ። ኣብ ሃገርና ኣብዚ ዓመት እዚ፡ ንመበል 21 ግዜ ብዓለም ደረጃ ድማ ንመበል 57 ግዜ ትዝከር ኣላ። እዛ ዕለት፡ መደባት ትምህርቲ ንዓበይቲ ኣብ ሃገርና ንክልተ ኣካዳሚያዊ ዓመታት ተቋራጺ ድሕሪ ምጽናሕ፡ ኣብ ናይ 2021/2022 ዓመተ-ትምህርቲ ዳግም ተኸፊቲ - ኣብ ዞታታት ዘተባብዕ ንጥፈታት ኣብ ዝካየዱን ንሓድሽ ዓመተ ትምህርቲ ምድላው ኣብ ዝግበረሉን ዘሎ እዋን እያ ትዝከር ዘላ። ኣብዚ ዓመትዚ ዝተራእየ ገሰጋስ፡ ዝተቐሰመ ተመኲሮ፡ ዘጋጠመ ሕጽረታት ይኹን ብድሆታት ከኣ፡ ከም ኣገዳሲ መወከሲ ክስረሓሉ ይግባእ።

ኣህጉራዊ መዓልቲ ምጥፋእ መሃይምነት፡ ግንዛብን መረዳእታን ብምፍጣር፡ ተሳታፍነትን ኣበርክቶን ንምዕዛዝን ንምድራኽን ብዓለም ደረጃ ዓመታዊ እትዝከር ዕለት እያ። ብስንኪዚ ብዓለም ደረጃ ተኸፊቲ ዝጸንሐ ኣሻቓልን ተላባዒን ሕማም ኮቪድ፡ ኣብ ዓመተ 2020 ነዛ ዕለት ዝተመርጸ ቴማ፡ “ምጥፋእ መሃይምነት ኣብ እዋን ቀውሲ ሕማም ኮሮና ቫይረስን ኪኖኡን ዝብል እዩ ነይሩ። ከም ኣካል ወይ መቐጸልታ ናይዚ፡ ዓሚ ኣብ ዓመተ 2021 ዝተመርጸ ቴማ፡ “ምጥፋእ መሃይምነት ንሰብ ዘማእከለ ሕውየት፡ ምጽባብ ዲጂታዊ ፍልልይ” ዝብል ነይሩ። እዞም ክልተ ቴማታት እዚኣቶም ጌና ኣገደስትን እዋናውያንን ብምጥናዕ፡ ምስዚ ንሎሚ ዓመት ተመራጹ ዘሎ ቴማ ብምትእስሳር ክንዝክሮምን ክንምረሓሎምን ዝግባእ ቴማታት ምጥናዕም

ምግንዛብ አገዳሲ እዩ። ኣብዚ ዓመት እዚ፡ 8 መስከረም ኣህጉራዊ መዓልቲ ምጥፋእ መሃይምነት፡ ኣብ ትሕቲ “ለውጢ ኣብ መምሃሪ ማእከላት ምጥፋእ መሃይምነት” ዝብል ቴማ ትዝከር ኣላ። ኣብ መልእኽቲ ናይዚ ቴማ፡ መምሃሪ ቦታ ዝብል ኣምር ከም ናይ ለውጢ ሓይሊ ተወሲዶ ኣሎ። ሓደ መምሃሪ ቦታ ከም ልኡም ትሕተቅርጺ ጥራይ ዘይኮነ፡ ኣቕርቦት ምዕራይን ብቑዕን ትምህርቲ ንዜጋታት፡ ብዝተፈላለዩ ኣገባባት ዝረጋገጹሉ ቦታ እዩ።

ኣዚ ማለት ከኣ፡ ማእከል ዝብል ኣምር፡ ብገጽ-ንገጽን ማንዛውን ኣገባባት ምቕሳም ፍልጠትን ክእለትን ዝሓቁፍ ሰፊሕ ኣምር እዩ። እዚ ከኣ፡ ኣብቲ ክስረሓሉ ዝጸንሐ መምሃሪ ማእከላት ፍሉይ ኣተኩሮን ገምጋምን ምግባር ከም ዘድሊ ዘዘኻኸረና እዩ። ናይ ሎሚ ዓመት ቴማ እምበኣር፡ እቲ ዝምረጽ መምሃሪ ማእከል፡ ብቕዓት ናይ ዝወሃብ ትምህርቲ ኣብ ምርግጋጽ፡ ሓጋዝን ደረጃ ብደረጃ ዝተማልአ ንምግባርን ዕቲብ ስራሕን ምክትታልን ከም ዘድሊ ዝሕብር እዩ። መምሃሪ ማእከላት ዝብል ኣምር፡ ምስ ክውንነትና ብምትእስሳር ብብከባቢኡ ብኸመይ ክግለጽን ክተሓዝን ይግባእ? ዝብል መሰረታዊ ሕቶ ቆላሕታ ዘድልዮ እዩ። ካብ ዞታታትና ዝተረኸበ ጸብጸባት ከም ዘመልክቶ፡ ኣብዚ ዓመትዚ ንጥፈታት ምጥፋእ መሃይምነት ንዓቢይቲ ኣብ-796 መምሃሪ ማእከላት ከም እተሰላሰለ ዝሕብር እዩ። እዚ ከኣ 498 ኣብ ዳሳት (62.5%)፡ 179 ኣብ ትሕቲ ጽላል (22.5%)፡ 119 ኣብ ቀጽሪ ስሩዕ ኣብያተ-ትምህርቲ (15%) ተኻይዱ። እዚ ሓበሬታ እዚ ኣብ ውጽኢት ትምህርቲ ዝህልዎ ጽልዎ ኣብ ግምት ብምእታው፡ ዓቕሚን ኩነታትን ዘፍቅዶ ብቕዓት ናይ ዝወሃብ ትምህርቲ ኣብ ምምሕያሽ ዝሕግዝ ኩነት ኣብ ምፍጣር፡ ብውህደት ምስራሕ ከምዘድሊ ዘመልክት እዩ።

ንተሳታፍነት ተመሃርቲ ኣብ መምሃሪ ማእከላት ብዝምልከት ከኣ፡ ትምህርቲ ብሰንኪ ሕማም ኮቪድ ንጥፈታት ምጥፋእ መሃይምነት ንዓቢይቲ ኣቋሪጹ ድሕሪ ምጽናሕ፡ ኣብዚ ዓመትዚ ብጠቕላላ ኣስታት 30,275 ዓቢይቲ ተመሃሮ (23% ደቂተባዕትዮ) ብ2112 መማህራን እናተኣልዩ፡ ኣብ 798 መምሃሪ ማእከላት ተመዝጊቦም ትምህርቶም ክከታተሉ ክኢሎም እዮም። ካብቶም ዝተመዝገቡ፡ እቶም 88 ሚእታዊት ዝተመደበሎም ትምህርቲ ክዛዝሙ ምክኣሎም ከኣ፡ ዘተባብዕን ክዕቀብ ዝግባኦን ውጽኢት እዩ። ኣብ ዓመተ 2021/2022 ዝተኸፍተ መምሃሪ ማእከላት ምጥፋእ መሃይምነት ንዓቢይቲ፡ መብዛሕትኡ ኣብቲ ዕድል ከይረኸበ ዝጸንሐ ርሑቕ ከባቢታት ዘተኮረ ነይሩ። ብመሰረቱ ድማ፡ “ኣብ ከባቢና መሃይም ዓዲ ከይትህልውና ተዋሃሂድና ንስራሕ” ዝብልን ከነዘውትሮ ዝጸናሕናን ጭርሖ፡ መብጸዓና ብምሕዳስ ጸቕጥና ክንሰርሓሉ ሚኒስትሪ ትምህርቲ የዘኻኸር። ኣብ ኤርትራ ብዘይካ

መደብ ምጥፋኝ መሃይምነት ንዓበይቲ፡ ነቶም ብዝተፈላለዩ ምክንያታት ዕድል ትምህርቲ ዘይረኽቡ ልዕሊ ዕድመ ቁልዑ ዘገልግል፡ ብመደብ ዓረዮት ዝፍለጥ ተመጣጣኒ መባእዳ ደረጃ ትምህርቲ እውን ክወሃብ ጸኒሑን ዘተባብዕ ውጽኢት ክርከቦ ክኢሎን እዩ። ናይ 2021- 2022 ዓመተ-ትምህርቲ ጸብጸብ ካብ ዘባታት ከም ዘመልክቶ፡ ብድምር 23,823 ተመሃሮ (45% ኣዋልድ)፡ ብ1294 መማህራን እናተኣልዩ፡ ኣብ 211 መምሃሪ ማእከላት ተመዝጊቦም 87% ትምህርቶም ክዛዝሙ ክኢሎም እዮም።

ብዝተገብረ ሓያል ጸዕሪታት፡ እዚ ኣሃዚ እዚ፡ ምስ ናይ ዝሓለፈ ዓመት ክነጻጸር እንከሎ ብ41% ዕብዮት ኣርእዩ ኣሎ። ኣዚ መደብዚ ምስ ብዙሕ ሕጽረታቱ ንብዙሓት ቁልዑ ዕድል ትምህርቲ ክፈጥር ክኢሎ እዩ። ብዙሓት ካብኦም እውን ኣብ ስሩዕ ትምህርቲ ክሳብ ኮለጃት ወዲኦም ኣብ ዝተፈላለዩ ስራሓት ተመዲቦም ሃገራዊ ግዴታኦም የሰላስሉ ኣለው። ስለዚ ኣብዚ እዋንዚ ኣብ ሃገርና ካብ መኣዲ ትምህርቲ ወጻኢ ብዙሓት ቁልዑ ስለዘለዉ፡ እዚ መደብ ፍሉይ ኣድህቦን ቆላሕታን ዘድልዮ ምጻኑ ብምግንዛብ ብውህደት ክንሰርሕ ሚኒስትሪ ትምህርቲ ይጽውዕ። ብቐንዱ፡ ኣብ ውጽኢት ብቐዓት ክርክ ዝጸንሐ ድኻማት ዝፍወሰሉ ኩነታት ንምፍጣር ቡብኸባቢኡ ምስራሕ የድሊ። ኣብ ሃገርና፡ ኣብ ውጽኢት ትግባረ ምጥፋኝ መሃይምነት ንዓበይቲ፡ ካብ 2000 ዓመት ጀሚሩ ተታሒዙ ዝጸንሐ ታርጌት ወይ ሸቶ፡ ምጣነ መሃይምነት ናብ 15-10 ሚኒስትራት ምውራድ ዝብል እዩ ነይሩ።

ኣብዚ እዋንዚ መጠን ምጥፋኝ መሃይምነት ልዕሊ 80 ምኒታዊት እዩ ዝግመት። እዚ ውጽኢትዚ ብቐንዱ ናይቲ ዝተኻየደ ውሁድን ዘይሕለልን ጸዕሪታት እዩ ክረጋግጽ ክኢሎ። ኣብ ቀጻሊ ንዝተረጋገጸ ገስጋስ ብምዕቃብ፡ ኣብቲ ዝተርፈናን ክረጋገጽ ዝድለን ታርጌት ብምትኳር ኣድማዒ ስራሓት ንምስልሳል፡ ኣብ ዝጸንሐ ኣካይዳን ኣተሓሕዛን ዘድሊ ምትዕርራይን ለውጥን ንምግባር ምስራሕ እዩ። ብመሰረቱ ከኣ ኣብ መንጎ ክልቲኡ ጸታ ዝጸንሐ ጋግ ብምጽባብን ብምትዕርራይን ምጣነ መሃይምነት ኣብ ኩሉ ከባቢታት ናብ ትሕቲ 10 ሚኒስትራት ንምውራድ ምጽዓርን ምርግጻዩን እዩ። እቲ መሰረታዊ ዕላማ፡ መሃይምነት ኣብ ሃገርና ምሉኡ ብምሉኡ ናብ ዝተሓተ ደረጃ ብምውራድ ንምቁጽጻሩ ስለዝኾነ። ነዚ ብጽፈትን ብዝተነጸረ ኣገባብን ንምትግባር መጽናዕቲ ክካየድ፡ ብሚንስትሪ ትምህርቲ መደብ ተታሒዞ ኣሎ። ብዓለም ደረጃ ዘሎ ሓፈሻዊ ገምጋም ከም ዘመልክቶ፡ ብሰንኪ ምክሳት ኮሮና ቫይረስ፡ ብሚልዮናት ዝቐጸሩ ተመሃሮ ካብ መኣዲ ትምህርቲ ድሕሪ ምቁራጸም፡ ዳግም ክቐጽሉ ከም ዘይከኣሉ ዝእምት ኩይኑ፡ ዝበዝሐ ካብዚኦም ኣዋልድን መንእሰያት ደቂ-ኣንስትዮ እዮን። ዜጋታት ካብ መኣዲ

ትምህርቲ ምእንቲ ከይግለሉ፡ ኣብ መምሃሪ ቦታታት ዝጸንሓና ኣተሓሕዛ ለውጥን ምምሕያሽን ከነተኣታቱ ከድልየና ምጻኑ ዘገንዝብ እዩ።

እዚ ማለት፡ ዝምረጽ መምሃሪ ምእከል፡ ብሓበሬታ ተክኖሎጂን መራኸቢ ብዙሃንን ዝተደገፈ ትምህርቲ ብርሕቀት ንምትእትታውን ንምስፋሕን፡ ግምት ክግበረሉን ክስረሓሉን ዝግባእ ምጻኑ ዘመልክት እዩ። ከምኡ'ውን ዝካየድ ትምህርትን ስልጠናን፡ ምስ ዕምሪ ምሉእ ትምህርቲ ብምትእስሳር ንምትግባሩ፡ ኣብ ኩሉ ከባቢታት መሃሪ ኣከባቢ ብምፍጣርን ብምስፋሕን ውሑስ ንምግባሩ፡ ብቐጻሊ ጸዕርታት ምክያድ የድሊ። ቀንዲ መልእኽቲ ናይዛ ዕለት እምበኣር፡ ብስንኪ ሕማም ኮቪድ-19 ተቋራጺ ጸኒሑ ዳግም ዝተኸፍተ ንጥፊታት ትምህርቲ ንዓባይትን፡ መደብ ዓረዮትን፡ ኣብ ዝቐጽል ሓድሽ ዓመተ-ትምህርቲ ቀጻልነቱ ብምርግጋጽ፡ ብቐጻ ኣቐርቦት ትምህርቲ ንዜጋታት ዝያዳ ከም ዝሰፍሕን ከምዝሕይልን ምግባር እዩ። ነዚ ክወን ንምግባርን እንዓግበሉ ውጽኢት ንምርካብን መብጸዓና ብምሕዳስ፡ ኣብ ኩሉ ደረጃታትን ከባቢታትን ብውህደት ክንስርሕ፡ ሚኒስትሪ ትምህርቲ ደገሙ ይጽውዕ። ሰናይ ምጅማር ሓድሽ ዓመተ-ትምህርቲ!! ዓወት ንሓፋሽ! ዕብየትን ብልጽግናን ብትምህርትን ስልጠናን! ሚኒስትሪ ትምህርቲ 8 መስከረም 2022።